

**DIMENSIUNI ALE SĂRĂCIEI
ȘI EXCLUZIUNII SOCIALE ÎN ROMÂNIA.
PREZENT ȘI PERSPECTIVE¹**

*Ion GHIZDEANU, dr., prof. univ.,
Institutul de Prognoză Economică,
Marioara IORDAN, dr.,
Institutul de Prognoză Economică, România*

În esență, principala cauză a sărăciei și imposibilitatea de a accede la un anumit standard de viață este insuficiența veniturilor. Abordarea fenomenului sărăciei presupune delimitarea populațiilor din punct de vedere al teritorialității și, respectiv, din punct de vedere al standardului de viață acceptabil, considerat în general prin raportarea la media diversilor indicatori atinși de o colectivitate.

În lucrare, fenomenul sărăciei este abordat în complexitatea sa atât din punct de vedere metodologic, cât și conceptual. Astfel, sunt prezentate aspecte privind sărăcia și excluziunea socială, principalele dimensiuni ale sărăciei în România.

Așa cum se cunoaște, principalul factor de reducere a sărăciei și excluziunii sociale este reprezentat de convergența reală, motiv pentru care în ultima parte a lucrării sunt relevate principalele aspecte ale evoluției acesteia.

Cuvinte cheie: sărăcie, excluziune socială, guvernarea socială, convergența reală, deficit structural.

Introducere. Sărăcia, ca paradigmă economică, este evaluată în raport cu un anumit standard de viață, considerat acceptabil într-o societate/economie.

Din această definiție de referință statistică rezultă, că nu se poate aborda fenomenul sărăciei în sine, ci doar dacă se delimitează populațiile din punct de vedere al teritorialității și, respectiv, din punct de vedere al standardului de viață acceptabil, considerat, în general, prin raportarea la media diversilor indicatori atinși de o colectivitate. Dar, cele două delimitări obligatorii provoacă din start relativități, respectiv ambiguități în evaluarea situațiilor de sărăcie. Apare, însă, și reversul „periculos” al facilității reducerii gradului de sărăcie, prin dinamica, relativ ridicată, a indicatorilor statistici în raport cu mediile de referință (județene, regionale, naționale etc.).

La aceste premise de ordin metodologic, care creează dificultăți în aprecierea stării de sărăcie, se adaugă **complexitatea conceptuală**. Chiar dacă principala cauză a sărăciei rămâne insuficiența veniturilor, pentru a accede la un anumit standard de viață, fenomenul are și multe alte determinări de ordin social, instituțional, cultural etc. A apărut conceptul de excluziune socială, care ia în considerare

**DIMENSIONS OF POVERTY
AND SOCIAL EXCLUSION IN ROMANIA.
PRESENT AND PERSPECTIVES²**

*Ion GHIZDEANU, PhD, Professor,
Institute of Economic Forecasting
Marioara IORDAN, PhD,
Institute of Economic Forecasting, Romania*

In essence, the main cause of poverty and the impossibility to reach a certain life standard derive from lack of income. Discussing the poverty phenomenon implies the delimitation of the population from the point of view of territoriality and from the point of view of an acceptable life standard, generally compared to the average indicators specific to a certain community.

In this paper, poverty is analysed both methodologically and conceptually. Therefore, the paper presents aspects regarding poverty and social exclusion, the main dimensions of poverty in Romania.

It is generally known that main factor of reducing poverty and social exclusion is the real convergence, and thus the final part of the paper is oriented towards the main aspects of its evolution.

Key words: poverty, social exclusion, social governance, real convergence, structural deficit.

JEL Classification: I00, I30, I32, I38

Introduction. Poverty, as economic paradigm, is evaluated in relation to a certain standard of living considered acceptable in a society/economy.

From this definition of statistical reference it follows that it cannot address the phenomenon of poverty in itself, but only by delimiting populations in terms of territoriality and in terms of acceptable living standard, respectively, being generally considered by reporting to the average level of various indicators of a community. The two mandatory boundaries produce from the beginning relativities and ambiguities in assessing the poverty situation. However, the "dangerous" reverse of easing reducing poverty occurs by the relatively high dynamic of statistical indicators in relation to the reference (county, regional, national, etc.).

To these methodological assumptions that create difficulties in assessing the poverty status it is added the **conceptual complexity**. Even if the main cause of poverty remains the insufficient incomes in order to accede to a certain standard of living, the phenomenon has many other social, institutional, cultural, etc. determinations. There was the concept of social exclusion that takes into account

¹ Comunicarea reprezintă valorificarea parțială a cercetărilor din cadrul temei "Coeziunea Economico-socială în România din perspectiva Strategiei Europa 2020", din programul de cercetare al Institutului de Prognoză Economică-2013, colectiv: Marioara Iordan (coordonator), Ion Ghizdeanu, Mihaela Nona Chilian, Radu Lupu, Dana Țapu, Dalina Maria Andrei.

² The paper represents a partial research within "Socio-economic cohesion in Romania from Europe 2020 Strategy perspective" within the research program of the Institute of Economic Forecasting 2013: Marioara Iordan (coordinator), Ion Ghizdeanu, Mihaela Nona Chilian, Radu Lupu, Dana Țapu, Dalina Maria Andrei.

neintegrarea socială, cauzată de neparticiparea la relațiile sociale în care se implică majoritatea, de lipsa unui loc de muncă, de disfuncționalitățile familiale, de discriminare, intoleranță, nedreptate socială și juridică. **Preocupările pentru o astfel de abordare la nivel european sunt de dată relativ recentă, dacă ne raportăm la constanța milenară a fenomenului, dar și la faptul că de la înființare, Uniunea Europeană a avut ca principal obiectiv creșterea nivelului de trai al cetățenilor săi și reducerea discrepanțelor socio-economice.**

Conținutul de bază. Politica de convergență și de coeziune este una din cele mai vechi politici comunitare și, cu toate acestea, progresele realizate au început să fie evaluate în complexitatea lor după anul 2000. În decembrie 2001, Consiliul European a aprobat pentru prima dată un set de indicatori care să permită descrierea diverselor aspecte legate de sărăcie și excluziune socială.

În anul 2003, s-a reglementat (Regulamentul nr. 117/2003 al Parlamentului European și al Consiliului Europei) modul în care se realizează ancheta statistică pentru obținerea de informații cu privire la starea de sărăcie și excluziune socială (Ancheta EU – SILC).

Ancheta asigură producerea de statistici naționale și comunitare privind veniturile și condițiile de viață, utilizabile în caracterizarea sărăciei și excluziunii sociale. Pe cale de consecință, nici seriile de date și informații nu sunt suficient de robuste, din punct de vedere temporal și spațial, pentru judecăți de valoare certe cu privire la progresele în reducerea discrepanțelor sociale la nivel național și european. Totuși, ele oferă suficiente elemente pentru **evidențierea unor dimensiuni sistematice ale fenomenului în România**, care să argumenteze dificultatea de a avea progrese reale și rapide în reducerea sărăciei și excluziunii sociale, în absența unui efort considerabil din partea societății pentru dezvoltare și modernizare structurală.

1. Sărăcia și excluziunea socială în România

Evoluția sărăciei – în accepțiunea sa monetară și materială – din ultimii ani, din România, dar și din Europa, a fost în general pozitivă, dacă ne raportăm la criza economico-financiară. Atât rata sărăciei relative, cât și cea de excluziune socială s-au redus în timpul crizei mondiale și s-au înrăutățit în primii ani de după criză. Pe ansamblul Uniunii Europene, în perioada 2008-2009, produsul intern brut s-a redus cu 4%, iar rata sărăciei relative¹ nu s-a înrăutățit, ci chiar a înregistrat o ușoară reducere de 0,2 puncte procentuale. În perioada 2010-2011, evoluția a fost total opusă: produsul intern brut a fost în 2011 cu 3,2% peste cel din 2009, creștere care nu s-a reflectat în mod deosebit în viața europenilor; rata sărăciei relative s-a mărit cu 0,6 puncte procentuale.

O astfel de evoluție ar putea induce ideea că, la un anumit nivel de dezvoltare, există o decuplare a riscului de a ajunge în starea de sărăcie de evoluția economică, chiar dacă o astfel de decuplare poate însemna doar un decalaj de timp între

the social non-integration caused by non-participating in social relations in which the majority is involved, the lack of a job, family dysfunctions, discrimination, intolerance, social and legal injustice. **Concerns about this approach at European level are relatively recent, if we refer to the millennial constancy of this phenomenon, but also to the fact that from its foundation the European Union's main objective was the raising of the standard of living of its citizens and reducing the socio-economic disparities.**

Basic content. Convergence and cohesion policy is one of the oldest community policies and yet progress began to be assessed in their complexity only since 2000. In December 2001 the European Council approved for the first time a set of indicators to describe different aspects of poverty and social exclusion.

In 2003, was regulated (by Regulation no. 117/2003 of the European Parliament and of the European Council) how to carry out statistical surveys to obtain information on poverty and social exclusion (Survey EU – SILC).

The survey provides national and Community statistics on income and living conditions useful in characterizing poverty and social exclusion. Consequently, any series of data and information are not sufficiently robust in terms of time and space, for certain value judgments on progress in reducing social disparities at national and European level. However they provide sufficient evidence **highlighting some systemic dimensions of the phenomenon in Romania**, to argue the difficulty of having real and rapid progress in reducing poverty and social exclusion in the absence of a considerable effort from society for development and structural modernization.

1. Poverty and social exclusion in Romania

In Romania and Europe, in recent years, the evolution of poverty – in its monetary and material sense – has been generally positive, if we consider the economic and financial crisis. Both the rate of relative poverty and social exclusion were reduced during the global crisis and worsened in the years following the crisis. Across the European Union in 2008-2009 gross domestic product fell by 4%, but the relative poverty rate has not worsened, recording even a slight reduction of 0.2 percentage points. Development in 2010-2011 was the opposite: the gross domestic product in 2011 was 3.2% higher than in 2009, increase that was not particularly reflected in the lives of Europeans; the relative poverty rate increased by 0.6 percentage points.

Such a development could lead to the idea that at a certain development level, there is a decoupling of the poverty risk from economic development, even if this can only mean a time lag between economic growth and its impact on poverty.

¹ Rata sărăciei relative reprezintă ponderea în totalul populației a persoanelor cu venit disponibil mai mic decât pragul stabilit la nivelul de 60% din mediana veniturilor disponibile în societate; este de menționat, că se exclude din evaluare contravaloarea consumului din surse proprii ale gospodăriei, ceea ce pare că ar avantaja țări ca România cu pondere mai ridicată a autoconsumului; de asemenea, starea de sărăcie se evaluează și prin raportare numai la veniturile bănești obținute direct, respectiv prin excluderea din veniturile disponibile a transferurilor sociale (inclusiv sau exclusiv pensiile).

creșterea economică și impactul său asupra sărăciei.

Istoric, decuplarea nu este foarte bine argumentată. Evaluarea planurilor anticriză ale statelor europene arată că evoluția de după 2008 a sărăciei a fost determinată de politicile macroeconomice comunitare și naționale de combatere a efectelor sociale ale crizei mondiale. Aceasta a fost, însă, o soluție temporară, iar efectele crizei asupra europenilor au fost doar amânate. Explicația este dată de faptul, că planurile anticriză au suferit din perspectiva măsurilor de creștere economică și modernizare structurală. Prioritățile au fost următoarele: stabilitatea macroeconomică, implicând echilibrarea bugetară și protecția socială directă, priorități ce au afectat procesul investițional.

În România – o economie cu un nivel mai redus de dezvoltare și cu un decalaj mare față de media UE din perspectiva veniturilor populației – riscul de a ajunge în starea de sărăcie s-a ameliorat în perioada 2008-2011.

În țara noastră, reducerea a fost foarte pronunțată în perioada de scădere economică (2009 și 2010), de la 23,4% în anul 2008 la 21,1% în anul 2010. Dacă analiza se efectua la acel moment, se putea spune că programele anticriză au avut succes și politicile macroeconomice au fost adecvate: țările europene au intrat pe palierul de creștere economică (evident și România, care în 2012 a înregistrat o creștere a PIB-ului de 2,5%) în condițiile îmbunătățirii stării sociale.

Historically, the decoupling is not very well substantiated. Evaluation of anti-crisis plans of European countries shows that the poverty developments after 2008 was driven by community and national macroeconomic policies to combat social effects of the global crisis. But this was a temporary solution, and the effects of the crisis on the Europeans were only postponed. The explanation is that the anti-crisis plans have suffered in terms of economic growth measurements and structural modernization. The priorities were: macroeconomic stability involving budget balance and direct social protection, priorities that have affected the investment process.

In Romania – an economy with a lower level of development and with a big gap with the EU average in terms of household's incomes – the risk of getting in poverty has improved in the period 2008-2011.

In our country the reduction was more pronounced during economic decline (2009 and 2010), from 23.4% in 2008 to 21.1% in 2010. If the analysis was performed at that time, it could be said that the anti-crisis programs were successful and macroeconomic policies were appropriate; the European countries entered the plateau of economic growth (and also Romania that registered a GDP growth of 2.5% in 2012) in terms of improving social status.

Tabelul 1/Table 1

Rata sărăciei relative, %/Relative poverty rate, %

	2007	2009	2011
UE-27/EU-27	16,5	16,3	16,9
Zona euro/Euro zone	16,3	15,9	16,9
Bulgaria/Bulgaria	22,0	21,8	22,3
Spania/Spain	19,7	19,5	21,8
Grecia/Greece	20,3	19,7	21,4
România/Romania	24,8	22,4*	22,2

Notă/Note: * 21,1% în anul 2010/*21.1% in 2010. Sursa/Source: EUROSTAT, 2008-2012.

România are din acest punct de vedere câteva "avantaje" care fac trendul pozitiv multianual să se mențină, chiar dacă între 2010 și 2011 s-a înregistrat o înrăutățire a stării sociale determinate de politica de austeritate:

- i. structura agricolă/rurală a economiei și ocupării;
- ii. circulația externă (intracomunitară) a populației în vârstă de muncă;
- iii. o competitivitate ridicată a producției naționale (datorită investițiilor străine, a nivelului scăzut a salariului de eficiență etc.) raportată la nivelul său de dezvoltare.

Așa cum literatura economică a statuat „șomajul natural” ca o caracteristică intrinsecă a echilibrelor economice, așa se poate discuta și de o stare naturală de sărăcie, provenită din inegalitățile sistemice inerente, și care corespunde, în mare parte, chiar șomajului natural.

Cele mai bune rezultate din Europa conduc către o rată a sărăciei relative minimă (obiectivă, naturală) în jurul a 10-11% (Norvegia, Olanda, Slovenia, Cehia și Austria).

România are, prin urmare, o rată a sărăciei relative dublă, dacă ne raportăm la țările din imediata apropiere a nivelului natural. Acestea sunt adevăratele decalaje sociale și nu cele raportate la media europeană.

Dacă comparația se extinde și la celelalte condiții de viață,

From this point of view, Romania has several "advantages" which make that positive multi-annual trend to be maintained, even if registered a worsening of the social state between 2010 and 2011, driven by the austerity policy:

- i. the agricultural/rural structure of economy and employment;
- ii. external/intra-community circulation of working age population;
- iii. a high competitiveness of national production (due to foreign investment, a low level of efficiency wage, etc.) compared to its level of development.

As the economic literature stated "natural unemployment" as an intrinsic characteristic of economic equilibrium, so one can also discuss about natural state of poverty, arising from the inherent systemic inequalities and which mostly correspond just to the natural unemployment.

The best results in Europe lead to a minimum rate of relative poverty (objective, natural) of about 10-11% (Norway, Netherlands, Slovenia, Czech Republic, Austria).

Thus, Romania has a double rate of poverty if we compare to countries close to the natural level. These are real social gaps and not those compared to the European average.

If comparison is expanded to the other life conditions which

care dau imaginea globală a stării de sărăcie, decalajele între România și celelalte state europene sunt și mai pronunțate.

give the global image of poverty state, gaps between Romania and other European states is even pronounced.

Tabelul 2/Table 2

**Rata sărăciei și excluziunii sociale, % din totalul populației/
Rate of poverty and social exclusion, % of total population**

	2007	2009	2011
UE-27/EU-27	24,4	23,1	24,2
Zona euro/Euro zone	21,7	21,2	22,6
Bulgaria/Bulgaria	60,7	46,2	49,1
Spania/Spain	23,1	23,4	27,0
Grecia/Greece	28,3	27,6	31,0
România/Romania	45,9	43,1	40,3

Sursa/Source: EUROSTAT, 2008-2012.

Datele oferite de Eurostat arată că România nu a acționat semnificativ în nici o direcție pentru a ameliora condițiile de viață. Spre exemplu, Polonia, cu o creștere a ratei sărăciei relative în perioada 2007-2011 de 0,5 puncte procentuale, și-a redus rata sărăciei și a excluziunii sociale¹ cu circa 7 puncte procentuale; Bulgaria a înregistrat o creștere a ratei sărăciei relative cu 0,3 puncte procentuale în același interval și o reducere a ratei ce include și excluziunea socială cu 11,6 puncte procentuale, de la 60,7 la 49,1%. În schimb, România și-a redus această rată doar cu 5,6 puncte procentuale, din care reducerea sărăciei relative (adică reducerea discrepanței veniturilor) a reprezentat circa două treimi (4,6 puncte procentuale).

2. Principalele dimensiuni ale sărăciei în România

În analiza economico-socială a sărăciei prevalează viziunea individuală și a localizării teritoriale. Ca urmare, caracteristicile sărăciei evidențiate, în principal, se referă la persoană și nu la colectivități, chiar dacă caracteristica monetară a început să fie completată cu caracteristici ale condițiilor de viață.

Teoretic, se consideră că riscul de a intra în sărăcie pentru o persoană depinde de caracteristicile fizice, psihice, educaționale și ocupaționale, care îngreunează accesul respectivei persoane la nivelurile de bunăstare, oferite de economia locală. Persoanele devin vulnerabile în raport cu nivelurile medii naționale. Decalajele interne și internaționale nu constituie, de obicei, o dimensiune a sărăciei. **Structurile economice reprezintă, însă – în opinia noastră – principalul factor care determină vulnerabilitatea și, implicit, un anumit nivel al condițiilor de viață.**

Structurile economice bazate pe activități extensive din

The data provided by Eurostat show that Romania didn't action in a significant manner in order to improve life conditions. For example Poland, with an increase of the relative poverty rate of 0.5 percentage points during 2007-2011, it succeed in decreasing the poverty and social exclusion rate³ by 7 percentage points; Bulgaria recorded an increase in relative poverty rate of 0.3 percentage points during the same period and a decrease of the rate including the social exclusion of 11.6 percentage points, from 60.7 to 49.1%. Romania instead has reduced this rate only by 5.6 percentage points, out of which the drop of the relative poverty rate (namely the reduction of revenues gap) has represented about two thirds (4.6 percentage points).

2. The main dimensions of poverty in Romania

In the socio-economic analysis of poverty there is highlighted the individual vision and the territorial localization. In consequence, poverty's characteristics mainly highlighted refer to persons and not to collectivities, even if the monetary characteristic has started to be completed by characteristics of life conditions.

Theoretically, the risk of poverty for a person is considered to be dependent upon the physical, mental, educational and occupational characteristics, which aggravates the access of that person to the welfare levels offered by the local economy. The persons become vulnerable as compared to the national average levels. The internal and international gaps, usually, don't represent a dimension of the poverty. **But the economic structures represent – in our opinion – the main factor determining vulnerability and implicitly a certain level of life conditions.**

The economic structures based on extensive activities

¹ Rata sărăciei și a excluziunii sociale reprezintă un indicator complex, care ia în considerare, pe lângă riscul de sărăcie (adică poziția față de venitul median disponibil), **starea de deprivare materială**, respectiv deținerea unor bunuri sau consumul unor produse ori servicii care reprezintă un minimum de elemente necesare locuirii într-un cadru civilizat, precum și **intensitatea foarte redusă a muncii**. O persoană care trăiește într-o gospodărie cu intensitate foarte redusă a muncii este o persoană în vârstă de muncă (între 18-59 ani), care nu a muncit sau a avut o activitate echivalentă cu mai puțin de 20% din potențialul său de muncă în ultimul an.

³ Social exclusion and poverty rate represents a complex indicator which takes into consideration beside the poverty risk (namely the level as compared to the median disposable income) the **material depravation state**, namely having some goods or consuming some products or services which represent minimum necessary elements for living in a civilised frame, and also the **reduced intensity of labour**. A person who lives in a household with very low labour intensity represents a working age person (18-59 years old) who hasn't worked or didn't have an activity representing less than 50% of its labour potential in the last year.

punct de vedere al utilizării forței de muncă, dar fără intensitate ridicată nu asigură venituri salariale suficiente, peste sau în apropierea mediilor naționale, ceea ce induce riscul de sărăcie. În România, din populația ocupată de 9 mil. persoane, peste 2,5 mil. persoane sunt ocupate în agricultură, silvicultură și pescuit, unde veniturile medii lunare se estimează la mai puțin de 70% din media națională. Decalaje între venituri salariale, care induc riscul de sărăcie, se înregistrează chiar și în cadrul industriei prelucrătoare. Patru activități cu pondere în producția industrială au ele însele medii salariale sectoriale situate la 63-68% din media națională: industria alimentară (63%), fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (63%), prelucrarea lemnului (65%), industria de marochinărie și încălțăminte (68%) și industria mobilei (66%).

Dacă ne referim strict la salariații care lucrează cu timp complet¹, la nivelul lunii octombrie 2012, peste 30% dintre salariați aveau un salariu de bază de până la 50% din caștigul salarial mediu din economie, **aflându-se astfel sub pragul de sărăcie**. La aceștia se adaugă aproximativ 24% dintre salariați care aveau un salariu de bază brut de până la 70% din media națională.

Structura veniturilor totale ale gospodăriilor din România susține evaluarea de mai sus. Veniturile salariale reprezintă în România circa jumătate din veniturile totale ale gospodăriilor, iar cele în natură se apropie de 20%, ceea ce conferă riscului de sărăcie o mare volatilitate în raport cu evoluția agriculturii.

Mai mult, după 2008, ponderea veniturilor salariale în veniturile totale s-a redus constant până în anul 2011, compensarea venind din partea veniturilor în natură din agricultură, ale căror pondere s-a majorat de la 13,9% în 2008 la 16,5% în anul 2011 și, parțial, din majorarea veniturilor din prestații sociale.

(from the use of labour force point of view), but without high intensity, do not ensure enough salary earnings, which exceed or are close to the national averages, which induces the risk of poverty. In Romania, out of 9 million total employments, over 2.5 million persons are employed in agriculture, silviculture and fishery, where the monthly average earnings are estimated to less than 70% of the national average. Salary earnings gaps which induce the risk of poverty are recorded even in manufacture industry. There are four activities having an important share in the industrial output have salary earnings between 63-68% of the national average: food industry (63%), clothing (63%), wood processing (65%), leather and footwear (68%), furniture (66%).

If we refer strictly to the salary earnings, almost 1 million employees earn between 50-70% of the gross average monthly earnings within the economy.

If we refer strictly to the employees with full-time job³, in October 2012, over 30% of the employees had a base wage up to 50% of the average earnings in the economy, being below the **poverty threshold**. You can add here around 24% of the employees having a gross base wage up to 70% of the national average.

The structure of households' total revenues in Romania supports the assessment presented previously. Salary earnings represent in Romania about half of total households' revenues, while those in kind are close to 20%, which gives a higher volatility to the poverty risk as compared to the evolution of agriculture.

Furthermore, after 2008 the share of the salary earnings in total revenues have constantly reduced until 2011, being compensated by the revenues in kind from agriculture whose share increased from 13.9% in 2008 to 16.5% in 2011 and partially from the increase of the revenues in social benefits.

Tabelul 3/Table 3

Structura veniturilor totale/Total revenues structure

	2008	2009	2010	2011
Venituri totale/ Total revenues	100,0	100,0	100,0	100,0
Din care/ Out of which:				
1. Salarii brute/ Gross salaries	52,1	50,9	49,3	48,7
2. Venituri din activități neagricole independente/ Revenues from independent non-agricultural activities	2,9	2,8	2,7	2,6
3. Venituri bănești din agricultura/ Revenues in cash from agriculture	2,5	2,5	2,8	3,1
4. Venituri în natură din agricultură*/ Revenues in kind from agriculture*	13,9	13,7	14,2	16,5
5. Venituri în natură obținute de salariați/ Revenues in kind obtained by the employees	4,5	3,6	2,6	2,6
6. Venituri din prestații sociale/ Revenues from social benefits	21,6	24,2	25,7	23,8
7. Venituri din proprietate/ Revenues from property	0,3	0,2	0,2	0,1

Notă/Note: * reprezintă contravaloarea consumului de produse agroalimentare din resurse proprii/presents the value of agro-food products consumption from own resources.

Sursa/Source: Coordonate ale nivelului de trai în România, INS, 2009-2011./Coordinates of the living standard in Romania, NIS, 2009-2011.

¹ Sursa o reprezintă ancheta INS, efectuată în luna octombrie a fiecărui an la agenții economici cu privire la salariații care au lucrat întreaga lună; este singura anchetă prin care se obțin și se publică informații despre salariile de bază stabilite prin contracte și despre repartizarea salariaților pe grupe de salarii de bază brute sau salarii brute realizate.

³ The source is represented by a NIS survey completed in October each year by the economic agents regarding the employees who have worked for a whole month; it is the single survey obtaining and publishing information about the base wages established within contracts and about the distribution of the employees by gross base wages or achieved gross wages groups

Dacă se adaugă la analiza de mai sus și faptul, că ponderea impozitelor în cheltuieli totale s-a majorat în perioada analizată, rezultă că până în 2011 evoluția veniturilor salariale nete nu a reprezentat un suport pentru reducerea riscului de a ajunge în starea de sărăcie.

Ponderea impozitelor și taxelor în cheltuielile totale ale gospodăriilor (echivalente ca valoare cu veniturile totale) s-a majorat de la 15,8% în anul 2008 la 16,1% în anul 2011, deși nu au fost modificări în sistemul de impozitare.

Structura economică și ierarhizare salarială inadecvată face ca profilul sărăciei în România, din punct de vedere al statutului ocupațional, să nu fie avantajată de îmbunătățirea ocupării. **Rata sărăciei în cazul persoanelor ocupate este mult mai ridicată decât în cazul pensionarilor și nu diferă foarte mult de cea a persoanelor neocupate.** În dinamică, mai ales în perioada de criză (după 2008), impactul structurii economice este și mai vizibil: **rata sărăciei persoanelor ocupate s-a majorat în cazul persoanelor ocupate și s-a redus la persoanele neocupate.** Creșterea numărului de șomeri în perioada de criză și creșterea ratei de sărăcie pentru această categorie reprezintă o consecință importantă a crizei economice, dar limitarea la acest aspect distrage atenția de la **dimensiunea sistemică a sărăciei în România**, respectiv lipsa de progrese semnificative în modernizarea structurală a economiei românești.

În anul 2011, rata sărăciei la persoanele ocupate a fost de 18,9%, iar în cazul persoanelor neocupate sau inactive – de 20,8%; în cazul persoanelor de sex masculin, cele două rate au fost: 21% și, respectiv, 16,9%.

În perioada de criză (anii 2009 și 2010), rata sărăciei totale s-a îmbunătățit (23,4% – în anul 2008, 22,4% – în 2009 și 21,1% – în anul 2010), ceea ce pune în evidență impactul pozitiv al măsurilor sociale, dintre care pensia socială acordată din 2009, ce a avut un efect major (rata sărăciei la pensionari a scăzut de la 19% în 2008, la 15,7% în 2009 și 12,8% – în 2010).

Criza a fost suportată doar de șomeri. Restructurările în sectorul privat nu s-au reflectat și în scăderea pronunțată a veniturilor celor ce au rămas în continuare în activitate. Rata sărăciei la persoanele ocupate a rămas relativ constantă: 17,5% – în anul 2008, 17,6% – în 2009 și 17,2% – în anul 2010. În cazul persoanelor inactive (care au ca sursă de venituri transferurile sociale, dar și câștigurile din munca la negru), rata sărăciei a avut următoarea evoluție: 31,8% – în anul 2008, 30,7% – în 2009 și 29,8% – în 2010.

Faptul că economia nu generează suficiente venituri (valoare adăugată) este ilustrat și de ponderea însemnată a transferurilor sociale în structura veniturilor și implicit cu efect asupra stării de sărăcie sau non-sărăcie.

Pentru evidențierea rolului jucat de aceste venituri, în evaluările de sărăcie se utilizează doi indicatori specifici și anume: **rata sărăciei înainte de transferurile sociale, inclusiv pensiile** (adică înainte de toate tipurile de transferuri primite) și, respectiv, **rata sărăciei înainte de transferurile sociale, exclusiv pensiile** (adică înaintea primirii diferitor transferuri, altele decât pensia). Trebuie spus că, așa după cum se observă, indicatorii au în vedere rolul pensiei, pentru că aceasta reprezintă elementul cu cea mai mare greutate specifică și cea mai mare frecvență dintre transferurile sociale. De asemenea, se cuvine menționat, că rata sărăciei generală, utilizată curent în analizele de sărăcie, este o rata determinată după includerea în venituri a tuturor transferurilor sociale.

If there will be added to the previous analysis also the fact that the share of the taxes in total expenditures increased in the period mentioned it results that up to 2011 the evolution of the net salary earnings did not represent a support for the reduction of the risk to get into poverty.

The share of the taxes in total expenditures of the households (equivalent in value with total revenues) increased from 15.8% in 2008 to 16.1% in 2011, even if there haven't been changes in taxation system.

Such an economic structure and wage ranking makes the poverty profile in Romania, from the occupational status point of view, to be less advantaged by the improvement in employment. **The poverty rate for employed persons is much higher than for retired and is not so different as compared to the non-employed.** In dynamic, especially after the crisis period (after 2008) the impact of the economic structure is more visible: **the employed poverty rate increased for those in employment and decreased for the non-employed.** The increase of the unemployed during crisis and the increase of the poverty rate for this category represent an important consequence of the economic crisis, but limiting to this aspect distracts attention from the **systemic dimension of the poverty in Romania**, namely lack of significant progresses in structural modernization of the Romanian economy.

In 2011 the poverty rate for the employed persons was 18.9% and for those non-employed or inactive it was 20.8%; for males the corresponding rates were 21% and 16.9% respectively.

During crisis (2009 and 2010) total poverty rate improved (23.4% in 2008, 22.4% in 2009 and 21.1% in 2010), which highlights the positive impact of the social measures, out of which the social pension given in 2009 had the major impact (the poverty rate for retired dropped from 19% in 2008 to 15.7% in 2009 and 12.8% in 2010).

The crisis was endured only by unemployed. The restructure in the private sector haven't been reflected also in the pronounced reduction of the revenues for those who were still in activity. The poverty rate for employed persons was relatively constant: 17.5% in 2008, 17.6% in 2009 and 17.2% in 2010. For inactive people (having as a source of revenues the social transfers and also black labour gains) the poverty rate had the following trend: 31.8% in 2008, 30.7% in 2009 and 29.8% in 2010.

The fact that the economy does not generate enough income (value added) is illustrated also by the large share of social transfers in the income structure implicitly affecting the state of poverty or non - poverty.

To highlight the role of such incomes, poverty assessments are using two specific indicators, namely: **poverty rate before social transfers, including pensions** (i.e. before all transfers received) and poverty rate before social transfers, excluding pensions (i.e. before receiving various transfers, other than pensions). It must be said that, as noted, the indicators are considering the role of pension, because this is the element with the highest specific gravity and the highest frequency among social transfers. Also, it should be noted that the overall poverty rate, currently used in the analysis of poverty, is a rate determined after the inclusion in incomes of all social transfers.

Tabelul 4/Table 4

Rata sărăciei înainte și după transferurile sociale, pe sexe și grupe de vârstă, în anul 2011, în %/
Poverty rate before and after social transfers, by sexes and age groups, in 2011, in %

	Rata sărăciei înainte de transferurile sociale/ Poverty rate before social transfers		Rata sărăciei după transferurile sociale/ Poverty rate after social transfers
	Inclusiv pensiile/ Including pensions	Exclusiv pensiile/ Excluding pensions	
Total persoane/ Total persons,	49,8	29,1	22,2
De sex/By sexes:			
Masculin/Male	48,5	29,2	21,9
Feminin/Female	51,0	29,1	22,5
În vârstă de/By age groups:			
0-17ani/years old	50,2	42,2	32,9
18-64 ani/years old	41,5	28,3	21,0
65 de ani și peste/ and over	86,2	16,7	14,1

Sursa/Source: „Dimensiuni ale incluziunii sociale în România” Institutul Național de Statistică al României, 2012./„Social inclusion dimensions in Romania”, Romanian National Institute of Statistics, 2012.

În anul 2011, mai mult de un sfert din populație nu a fost afectată de sărăcie datorită existenței transferurilor sociale. Doar pensiile au făcut ca 20,7% din populație să nu „cadă” în această situație nefavorabilă. Dacă în anul 2011 nu s-ar fi plătit pensiile și celelalte transferuri sociale, aproape jumătate din populație (49,8%) s-ar fi situat sub pragul sărăciei relative. Situația imaginată ar fi fost și mai dramatică în cazul persoanelor vârstnice (65 de ani și peste), care într-o proporție de 86,2% ar fi fost într-o stare de sărăcie relativă.

În cazul teoretic în care veniturile ar include pensiile, dar nu și celelalte tipuri de transferuri, situația s-ar ameliora cumva în sensul că proporția săracilor ar coborî la circa 29% din populație. Evident, că pensiile determină cea mai mare „ieșire” din starea prezumtivă de sărăcie pentru persoanele vârstnice (70% dintre acestea), dar și cea mai scăzută în cazul copiilor și tinerilor de până la 18 ani, acest tip de transfer social nefiindu-le caracteristic. Lipsa altor feluri de transferuri sociale, de care beneficiază în mod normal copiii și tinerii, ar fi resimțită de 8% dintre aceștia.

Analiza de până aici a relevat dependența riscului de sărăcie monetară de structurile economice. Acest fenomen complex nu se limitează doar la aspectele de insuficiență a veniturilor, ci și la dificultatea de a avea condiții de viață satisfăcătoare. Este vorba despre **deprivarea materială**, adică dacă o persoană își poate permite condiții de locuit corespunzătoare, își poate asigura posesia unor bunuri de folosință îndelungată, dacă nu are alte probleme de natură economică.

În perioada 2008-2011, ponderea persoanelor fără probleme de natură economică s-a redus cu 1 punct procentual atât pe ansamblul Uniunii Europene (de la 50,9% în 2008 la 49,9% în 2011), cât și în România (de la 19,7% în 2008 la 18,7% în 2011). Cu toate acestea, înzestrarea cu bunuri și condițiile de locuit s-au îmbunătățit mai accentuat în România, cu impact în reducerea decalajelor. Persoanele care dețin toate bunurile și-au majorat ponderea în totalul populației de la 85,7% în 2008 la 88,3% în 2011 pe ansamblul Uniunii

In 2011, more than a quarter of the population has not been affected by poverty due to the existence of social transfers. Pensions only made 20.7% of the population not to "fall" in this unfavorable situation. If in 2011, pensions and other social transfers hadn't been paid, almost half of the population (49.8%) would have been below the relative poverty threshold. This hypothetical situation would have been even more dramatic in case of older people (65 and over) that in a proportion of 86.2% would have been in a state of relative poverty.

In the theoretical case in which incomes would include pensions, but not the other types of transfers, the situation would improve somewhat in that the proportion of poor would fall to about 29% of the population. Obviously the pensions led to the highest "output" of the presumptive status of poverty for older people (70% of them), and the lowest for children and young people up to 18 years, this type of social transfer being not characteristic for the latter ones. The absence of other kinds of social transfers that normally benefit children and youth would be felt by 8% of them.

The analysis up until now has highlighted the dependency of the monetary poverty risk on the economic structures. This complex phenomenon is not limited only to the aspects of insufficiency of revenues but also to the difficulty in having satisfactory life conditions. It is about **material deprivation**, namely if a person can afford corresponding living conditions, if one can buy durable goods and if one doesn't have other economic difficulties.

During 2008-2011, the share of the persons without economic difficulties dropped by 1 percentage point both at EU level (from 50.9% in 2008 to 49.9% in 2011) and in Romania (from 19.7% in 2008 to 18.7% in 2011). Nonetheless, goods procurement and living conditions have improved more in Romania, with an impact in gaps reduction. The share in total population of the persons having all goods has increased from 85.7% in 2008 to 88.3% in 2011 on the whole EU and from 38.9% to 49.3%

Europene și de la 38,9 la 49,3% – în România. Asemănător, ponderea persoanelor fără deficiențe ale locuinței în total populație s-a majorat în intervalul menționat cu doar 0,6 puncte procentuale în Uniunea Europeană și cu 4,8 puncte procentuale – în România.

in Romania in the same period. In a corresponding manner, the share of the persons without house deficiencies in total population has increased in the same period by 0.6 percentage points in the European Union and by 4.8 percentage points – in Romania.

Tabelul 5/Table 5

Nivelul indicatorilor de deprivare materială, % din populație/
Material deprivation indicators, % of population

	Persoane fără probleme de natură economică/ Persons without economic difficulties		Persoane care dețin toate bunurile/ Persons having all goods		Persoane fără deficiențe ale locuinței/ Persons without deficiencies within houses	
	2010	2011	2010	2011	2010	2011
UE-27/EU-27	50,8	49,9	88,0	88,3	77,9	78,5
România/Romania	18,6	18,7	45,8	49,3	50,5	52,6
Ungaria/Hungary	16,9	17,3	74,9	72,9	69,9	73,8
Cehia/Czech Republic	49,1	46,6	87,0	88,0	85,8	85,9
Polonia/Poland	31,7	31,3	82,0	84,5	78,8	82,1
Germania/Germany	60,1	59,9	93,3	89,8	82,9	83,1
Suedia/Sweden	78,4	77,7	95,8	96,0	86,6	86,1

Sursa/Source: Dimensiuni ale incluziunii sociale în România, Institutul Național de Statistică al României, 2009-2011./Social inclusion dimensions in Romania, Romanian National Institute of Statistics, 2009-2011.

Situația din ultimii doi ani arată că în țările dezvoltate, unde calitatea vieții a ajuns la un nivel foarte ridicat, au început să apară semnele unei înrăutățiri din punct de vedere al condițiilor de locuit și al înzestrării cu bunuri de folosință îndelungată.

Excepție face Ungaria, unde, deși dotarea cu bunuri nu este foarte ridicată, ponderea persoanelor care dețin toate bunurile s-a redus de la 74,9% în anul 2010 la 72,9% în anul 2011. Din acest punct de vedere, semnificativă este reducerea din Germania, de 3,5 puncte procentuale în anul 2011 față de 2010.

În structura dotării, România înregistrează cele mai mari decalaje la dotarea cu autoturisme și calculatoare. În cazul autoturismelor, în UE, ponderea persoanelor care nu au acest bun în total populație a fost în 2011 de 8,3%, iar în România – de 41,2%. În cazul calculatoarelor, cele două ponderi au fost: 5,5% pe ansamblul UE și 24,6% – în România.

3. Convergența reală – principalul factor de reducere a sărăciei și excluziunii sociale

3.1. Convergența reală în condițiile noii guvernante economice a UE

Îmbunătățirea convergenței reale reprezintă un proces dificil nu numai datorită contextului internațional și incertitudinilor privind finalitatea crizei economico-financiare mondiale, ci și aparentei divergențe dintre cerințele de stabilitate macroeconomică și necesarul de creștere economică pentru a accelera procesul de apropiere de media Uniunii Europene.

Cu alte cuvinte, dificultățile provin din suprapunerea a trei procese cu impact negativ asupra creșterii economice pe

The situation in the last 2 years show that in the developed countries, where life quality is very high, there have started to appear signs of worsening from the point of view of life conditions and durable goods endowment.

Hungary is an exception, because even if the durable goods endowment is not so high, the share of persons having all the goods has dropped from 74.9% in 2010 to 72.9% in 2011. From this point of view it is significant the reduction of 3.5 percentage points in Germany in 2011 as compared to 2010.

In the structure of the endowment, Romania records the biggest gaps in car and computers endowment. As regards cars, the share of population who doesn't have it was 8.3% in EU and 41.2% in Romania in 2011. As regards computers the corresponding shares are the following: 5.5% for the whole EU and 24.6% in Romania.

3. Real convergence – the main factor in poverty and social exclusion reduction

3.1. Real convergence within a new EU economic governance

The improvement of the real convergence represents a difficult process, due not only to the international context and the uncertainties regarding the extinction of the world-wide economic and financial crisis, but also to the apparent divergence between the macroeconomic stability requirements and the economic growth, necessary in order to accelerate the process of catching-up to the European Union average.

In other words, the difficulties come from the superposition of three processes with negative impact over the

termen scurt și mediu, respectiv:

- politicile globale ale UE de asigurare a unei creșteri economice durabile, respectiv cele privind reducerea emisiilor, schimbările climatice etc.;

- politicile de ieșire din criză, care au în vedere modalități de recuperare a sprijinului acordat statelor membre ale UE;

- politica de asigurare a sustenabilității și, implicit, de reducere a deficitelor bugetare, cu efecte asupra cheltuielilor de investiții, dar și a consumului.

Preocuparea primordială în UE se menține la asigurarea unei creșteri economice durabile și sustenabile, în loc ca accentul să fie pus, chiar în condiții de majorare a dezechilibrelor macroeconomice, pe reluarea creșterii economice la nivelul potențialului și accelerarea ulterioară a politicilor privind durabilitatea și sustenabilitatea, astfel încât pe termen lung (la orizontul anului 2020) să se atingă aceste obiective.

La aceste restricții de ordin general se adaugă cele specifice României, provenind din structura economiei, specifică unei țări cu un nivel mai redus de dezvoltare și modernitate, dar mai ales din comportamentele actorilor economici.

Consiliul European a hotărât pe 17 iunie 2010 să implementeze una din recomandările grupului de lucru Van Rompuy din domeniul guvernancei economice, prin întărirea coordonării *ex ante* a politicilor economice prin introducerea **Semestrului European** de la 1 ianuarie 2011.

Semestrul European integrează procedurile deja existente în domeniul politicilor fiscale și al politicilor structurale, cum ar fi cele din Pactul de Stabilitate și Creștere (PCS), din Liniile Directoare Generale pentru Politicile Economice ale statelor membre și din Liniile Directoare privind ocuparea forței de muncă, în contextul Strategiei Europa 2020. În plus, Semestrul European extinde supravegherea și în domeniul dezechilibrelor macroeconomice. Prin urmare, Semestrul European se aplică atât politicilor fiscale, macroeconomice, cât și celor structurale.

Pe baza lecțiilor desprinse de-a lungul crizei, Semestrul European include **3 componente de coordonare a politicilor economice**:

- Reforme structurale în cadrul Strategiei Europa 2020. Aceasta din urmă, adoptată în iunie 2010, este bazată pe tipul de creștere economică dezirabilă, anume una inteligentă, sustenabilă și incluzivă la nivel social. La nivel național, statele membre își prezintă reformele structurale necesare pentru a îndeplini țintele din Strategia Europa 2020 în cadrul Programelor Naționale de Reformă.

- Supravegherea fiscal-bugetară în cadrul Pactului de Stabilitate și Creștere PCS. Acesta a fost întărit atât la nivelul sau preventiv, cât și corectiv. Componenta preventivă a PCS – transpus de țările din afara zonei euro în Programul de Convergență – se referă la obligativitatea ca statele membre să atingă și să mențină un obiectiv bugetar pe termen mediu (MTO), obiectiv raportat la deficitul bugetar structural și nu la cel efectiv.

- Supravegherea dezechilibrelor macroeconomice. Aceasta este o componentă nouă a coordonării politicilor macroeconomice. Monitorizarea dezechilibrelor macroeconomice a devenit necesară în condițiile, în care acumularea unor dezechilibre macroeconomice în anumite state periferice

economic growth on short and medium-run, respectively:

- EU's global policies aiming to ensure durable economic growth, respectively involving the reduction of emissions, changes of climate, etc.;

- Policies aiming to combat the crisis, which take into account modalities of reimbursement of the aid given to the EU member states;

- Ensuring the sustainability and, implicitly, the reduction of the budgetary deficits, policy resulting in effects over the investment expenditure, but also over the consumption.

The most pregnant concern within EU still refers to the accomplishment of a durable and sustainable economic growth, instead of moving the emphasis nevertheless the increasing macroeconomic imbalances, to the resumption of the economic growth at its potential level and the subsequent acceleration of the policies aiming to durability and sustainability, in order to comply with these objectives on long run (at the horizon of year 2020).

Further to the constraints brought upon by the general framework, other ones, more specific for Romania and the structure of its economy, particularly for a less developed and modern country, but especially for the behavior of the economic agents, may appear.

The European Council decided on June 17th, 2010 to implement one of the recommendations of the Van Rompuy working group, related to the economic governance, by mean of strengthening the *ex ante* coordination of the economic policies, through the introduction of the **European Semester**, starting with January 1st, 2011.

The European Semester integrates the already existent procedures related to the fiscal policies and to the structural policies, e.g. the ones from the Stability and Growth Pact (SGP), the General Guidelines for the Economic Policies of the member states and the Guidelines regarding the working force employment, under Europe 2020 Strategy. Moreover, The European Semester extends the supervision further, over the macroeconomic imbalances domain. Hence, The European Semester applies both to the fiscal and macroeconomic policies, and to the structural ones.

On the basis of the lessons learned during the crises, The European Semester includes **3 coordination components for the economic policies**:

- Structural reforms within Europe 2020 Strategy. The latter one, adopted in June 2010, is based on the kind of desirable economic growth, i.e. an intelligent, sustainable and socially inclusive one. At a national level, the member states present their structural reforms, necessary in order to accomplish the Europe 2020 Strategy targets, within the National Reform Programs.

- The fiscal-budgetary supervision, within the Stability and Growth Pact (SGP) has been strengthened at its both preventive and corrective levels. The preventive component of SGP – transposed by the countries outside the euro area in the Convergence Programs – refers to the obligation of the member states to reach and maintain a medium-term budgetary objective (MTO), which must be linked to the structural budgetary deficit, while not to the effective one.

- The macroeconomic imbalances supervision. This is one of the new components of the macroeconomic policies coordination. Monitoring the macroeconomic imbalances has

ale Zonei Euro pune în pericol însăși existența acesteia. Este introdus un sistem de indicatori utilizați pentru detectarea dezechilibrelor la nivel macroeconomic.

La nivel procedural, Semestrul European aduce ca noutate față de perioada preciză, sincronizarea coordonării reformelor structurale cu supravegherea fiscal-bugetară, cele două componente având de acum înainte un calendar comun. În plus, coordonarea în cadrul Semestrului European se va face *ex ante*, spre deosebire de *ex post*, cum se realiza anterior. De acum înainte, direcția politicilor economice la nivelul UE este dată înainte de elaborarea programelor naționale de reformă și a celor de stabilitate/convergență și înainte de adoptarea bugetelor naționale.

Noile proceduri de supraveghere a politicilor fiscal-bugetare și a dezechilibrelor macroeconomice nu se mai referă doar la Zona Euro. În timp ce partea preventivă a acestor proceduri se aplică tuturor statelor membre ale UE-27, partea corectivă se aplică doar la nivelul țărilor din Zona Euro.

Supravegherea fiscal-bugetară reprezintă prima componentă a noii guvernante economice, care **induce restricții în procesul de convergență reală**, în sensul că limitează spațiul investițiilor publice destinate recuperării decalajelor, dar și prin importanța acordată în evaluare reducerii datoriilor suverane.

Revenind la componenta preventivă a PSC, este de subliniat, că obiectivul global al PSC, respectiv, acela al „unor finanțe publice solide ca mijloc de consolidare a condițiilor de realizare a stabilității prețurilor și a unei creșteri susținute și durabile, favorizată de stabilitatea financiară, sprijinind astfel realizarea obiectivelor Uniunii privind creșterea economică durabilă și ocuparea forței de muncă”¹, nu face nici o referire la convergența economică și, cu atât mai puțin, la convergența reală.

Supravegherea fiscal-bugetară este deja reglementată la nivelul UE și este obligatorie pentru toate statele membre. În anul 2011 au fost emise atât Directiva 2011/85/UE a Consiliului privind cerințele referitoare la cadrele bugetare ale statelor membre, cât și cele 5 regulamente ale Parlamentului European și ale Consiliului (*six pack*), care pun în aplicare prevederile Directivei, fără a mai fi necesară transpunerea la nivel național a Directivei în integralitatea sa. Din cele 5 regulamente se detașează Regulamentul (UE) nr. 1175/2011 al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice, care statuează reguli bugetare precise pentru reducerea deficitelor bugetare.

Parametrul definitoriu pentru stabilitate macroeconomică este **obiectivul bugetar pe termen mediu (MTO)**, care este definit în termeni ajustați ciclic, excluzându-se veniturile ce provin din măsuri punctuale cu caracter temporar (ex., vânzare de active)².

become necessary, as the accumulation of certain macroeconomic imbalances in some states peripheral to the Euro Area threatens even its existence. It is introduced an index system, used in order to detect the imbalances, at the macroeconomic level.

Procedurally, the coordination of the structural reforms is synchronized with the fiscal-budgetary supervision and this is what The European Semester adds further to the pre-crisis period, consequently, this two components will have, from now on, a common calendar. Moreover, the coordination within The European Semester will be made *ex ante*, contrary to *ex post*, as previously was made. From now on, the direction of the economic policies, at EU level, will be established before the elaboration of the national reform programs and of the stability/convergence programs and before the national budgets adoption.

The new supervision procedures, for the fiscal-budgetary policies and for the macroeconomic imbalances, will no longer refer only to Euro Area. While the preventive part of these procedures applies to all EU-27 member states, the corrective part applies only to the Euro Area countries.

The fiscal-budgetary supervision represents the first component of the new economic governance, which **induces constraints in the real convergence process**, in the way of limiting the room for the public investment destined to the catching-up, but also considering the importance given to the diminution of the sovereign debts in the assessment.

Back to SGP's prevention component, there is a noticeable lack of references to the economic convergence and, even less, to the real convergence within SGP's global objective, respectively „the sound government finances, as a means of strengthening the conditions for price stability and for strong sustainable growth, underpinned by financial stability, thereby supporting the achievement of the Union's objectives for sustainable growth and employment”¹.

The fiscal – budgetary supervision is already regulated at EU level and is obligatory for all the member states. In 2011, both the Council's Directive 2011/85/EU related to the requirements in respect of the member states' budgetary frameworks and the 5 European Parliament and Council's regulations (*six pack*) which put in application the provisions of the Directive, without any further need to transpose the Directive in its integrality at a national level, were issued. Out of these 5 regulations, the European Parliament and Council's Regulation (EU) no. 1175/2011, modifying the Council's Regulation (EC) no. 1466/97, regarding the consolidation of the supervision of the budgetary positions and the supervision and coordination of the economic policies, stating precise budgetary rules in order to reduce the budgetary deficits, is the most pregnant.

The defining parameter of the macroeconomic stability is **the medium-term budgetary objective (MTO)**, which is defined in cyclically adjusted terms, net of one-off and other

¹ Regulamentul (UE) nr. 1175/2011 al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1466/97 al Consiliului privind consolidarea supravegherii pozițiilor bugetare și supravegherea și coordonarea politicilor economice

² Obiectivul bugetar pe termen mediu se calculează ca un deficit maxim acceptabil în raport cu obiectivele ERM II, cu nivelul datoriei publice și cu responsabilitățile implicite ce curg din deficitul național al sistemului de pensii.

MTO urmărește un triplu obiectiv:

(i) *Furnizarea unei marje de siguranță în ceea ce privește limita de 3% din deficitul PIB.* Această marjă de siguranță este evaluată pentru fiecare stat membru, luând în considerare volatilitatea de ieșire din trecut, precum și sensibilitatea bugetară la fluctuațiile de ieșire.

(ii) *Asigurarea unor progrese rapide spre sustenabilitate.* Aceasta este evaluată în raport cu necesitatea de a asigura convergența datoriei către niveluri prudente, luând în considerare impactul economic și bugetar al îmbătrânirii populației.

(iii) *Luând în considerare (i) și (ii), permiterea unui spațiu de manevră bugetară, în special, ținând seama de nevoile de investiții publice.*

MTO sunt diferențiate pentru fiecare stat membru și iau în considerare diversitatea pozițiilor economice și bugetare, a evoluțiilor, precum și a riscurilor fiscale privind viabilitatea finanțelor publice în fața schimbărilor demografice viitoare. MTO specifice fiecărei țări se pot abate de la cerința de echilibru sau a poziției de excedent.

Comparativ cu valoarea MTO de 0,7% stabilită în 2009,

temporary measures (ex: sale of assets)².

The MTO pursues a triple aim:

(i) *Providing a safety margin with respect to the 3% of GDP deficit limit.* This safety margin is assessed for each Member State taking into account past output volatility and the budgetary sensitivity to output fluctuations.

(ii) *Ensuring rapid progress towards sustainability.* This is assessed against the need to ensure the convergence of debt ratios towards prudent levels taking into account the economic and budgetary impact of ageing populations.

(iii) *Taking (i) and (ii) into account, allowing room for budgetary maneuver, in particular taking into account the needs for public investment.*

The MTOs are differentiated for individual Member States to take into account the diversity of economic and budgetary positions and developments as well as of fiscal risk to the sustainability of public finances, also in face of prospective demographic changes. The country-specific MTOs may diverge from the requirement of a close to balance or in surplus position.

Compared to the MTO's value of 0.7%, agreed in 2009,

Formulele utilizate de Comisia Europeană în stabilirea pentru fiecare țară a MTO sunt:

$$MTO = \max(MTO^{ILD}, MTO^{MB}, MTO^{Euro/ERM2}),$$

Unde, componentele MTO^{MB} și $MTO^{Euro/ERM2}$ se referă la "minimum de referință", convenit de EFC și de Tratatul de obligații pentru Statele Membre din zona Euro și ERM II, prin care aceste state se obligă să aibă un MTO nu mai mic de -1% în PIB, respectiv, în timp ce componenta MTO^{ILD} dă indicații asupra responsabilităților implicite și explicite:

$$MTO^{ILD} = \underbrace{Balance_{debt-stabilizing (60\% of GDP)}}_{(i)} + \underbrace{0.33 * Ageing Costs}_{(ii)} + \underbrace{Effort_{debt-reduction}}_{(iii)}$$

Primul termen din dreapta este echilibrul bugetar, care va stabili raportul datoriei la 60% din PIB. Al doilea termen, corespunzător componentei bugetare a indicatorului S2, este ajustarea bugetară care ar acoperi o fracțiune din valoarea actuală a creșterii în cheltuielile legate de vârstă. Al treilea termen reprezintă o un efort suplimentar de reducere a datoriei, specifică țărilor cu datorie brută de peste 60% din PIB.

¹ Regulation (EU) no. 1175/2011 of the European Parliament and Council's Regulation (EU), modifying the Council's Regulation (EC) no. 1466/97, regarding the consolidation of the supervision of the budgetary positions and the supervision and coordination of the economic policies

² The medium-term budgetary objective is calculated as a maximum acceptable deficit, as compared to ERM II's objectives, to the public debt's level and to the implicit liabilities resulting from the national deficit of the pension system.

Here are the formulas used by the European Commission in order to establish the MTO for each country:

$$MTO = \max(MTO^{ILD}, MTO^{MB}, MTO^{Euro/ERM2}),$$

Where, MTO^{MB} and $MTO^{Euro/ERM2}$ refer to the "minimum benchmark" as agreed by the EFC and to the Treaty obligation for Euro and ERM II Member States to have an MTO not lower than -1% of GDP, respectively, while the component MTO^{ILD} relates to implicit and explicit liabilities:

$$MTO^{ILD} = \underbrace{Balance_{debt-stabilizing (60\% of GDP)}}_{(i)} + \underbrace{0.33 * Ageing Costs}_{(ii)} + \underbrace{Effort_{debt-reduction}}_{(iii)}$$

The first term on the right hand-side is the budgetary balance that would stabilize the debt ratio at 60% of GDP. The second term, corresponding to the budgetary component of the S2, is the budgetary adjustment that would cover a fraction of the present value of the increase in the age related expenditure. The third term represents a supplementary debt-reduction effort, specific to countries with gross debt above 60% of GDP.

România și-a redus cu peste 3 pp. cheltuielile cu îmbătrânirea populației (în Raportul *Sustenabilitate 2009*, România era în prima categorie de risc din cauza cheltuielilor cu pensiile, dar reforma din domeniul pensiilor a dus la diminuarea semnificativă a acestora. Conform ultimelor evaluări ale CE, România are obiectivul bugetar minim (MTO) corespunzător deficitului structural de 1,3%.

Obiectivul bugetar pe termen mediu are la bază deficitul bugetar structural, calculat în funcție de produsul intern brut potențial. Cu alte cuvinte, stabilitatea macroeconomică are în vedere ca statele UE să atingă în perspectiva anilor următori echilibrul bugetar, urmând ca dezvoltarea sustenabilă să rezulte din evoluția produsului intern brut potențial. Modalitățile de atingere a MTO sunt reglementate prin Regulamentul 1175/2011, care stabilește că:

✓ Fiecare stat membru are un obiectiv pe termen mediu diferențiat pentru poziția sa bugetară. Luând în considerare acești factori, pentru statele membre participante și pentru statele membre participante la MCS II, obiectivul bugetar național pe termen mediu se situează într-un interval definit între -1% din PIB și echilibrul sau excedentul bugetar, din care se deduc măsurile punctuale și cele temporare, pe baza datelor ajustate periodic.

✓ Pentru statele membre care au atins obiectivul bugetar pe termen mediu, creșterea anuală a cheltuielilor nu depășește o rată de referință pe termen mediu a creșterii potențiale a PIB-ului, cu excepția cazului în care această depășire corespunde unor măsuri discreționare în privința veniturilor.

✓ Traectoria de ajustare în vederea atingerii MTO presupune o îmbunătățire anuală a deficitului structural cu minim 0,5% din PIB anual.

Deficitul bugetar structural reprezintă acel nivel al deficitului bugetar, obținut în condițiile în care economia este caracterizată printr-un nivel al PIB egal cu nivelul său potențial, și reprezintă soldul rezidual obținut după înlăturarea efectelor ciclului economic și ale măsurilor cu efect temporar asupra veniturilor.

$$DBS = DB - CC - Mtemp,$$

unde: DBS – deficitul bugetar structural, DB – deficitul consolidat conform ESA95, CC – componenta ciclică a deficitului, Mtemp – măsurile *one-off* și temporare (de ex., vânzări de active nefinanciare).

Altfel spus, deficitul bugetar structural reprezintă deficitul bugetului general consolidat, ce ar fi trebuit să se obțină în condițiile în care creșterea economică s-ar situa la nivelul PIB potențial, iar veniturile și cheltuielile bugetare nu sunt de natură temporară sau excepțională.

Rezultă, că optim este ca România să aibă – pe termen mediu și lung – o creștere reală a produsului intern brut în jurul a 3%, cât este nivelul actual al produsului intern brut potențial. Pe lângă această restricție, ritmul de reducere a decalajelor față de media UE este influențat, în primii ani ai intervalului de prognoză, de necesitatea reducerii deficitului bugetar structural până la nivelul MTO. În anul 2011, România a avut un deficit bugetar structural de 3,9% față de nivelul maxim acceptat de 1%.

Romania has diminished its expenditures incurred with the ageing of the population by more than 3 pp (in *The Sustainability Report 2009* Romania was included in the first risk category, due to the pension expenditures, but the later pension reform has lead to a significant decrease of them. According to the latest EC assessment, Romania's minimum budgetary objective (MTO) corresponds to a 1.3% structural deficit.

The medium term budgetary objective is based on the structural budget deficit, calculated according to the potential gross domestic product. In other words, the macroeconomic stability aims to EU states reaching the budgetary balance, within the forthcoming years, while the sustainable development shall result from the evolution of the potential gross domestic product.

The modalities to reach the MTO are regulated by Regulation 1175/2011, providing as follows:

✓ Each member state has a medium term objective, differenced for its budgetary position. Taking into consideration these factors, for the member states participants and for the member states participant to ERM II, the national medium term budgetary objective is situated in an interval defined between -1% of GDP and the budgetary balance or surplus, out of which the one-off and temporary measures are deducted, on the basis of periodically adjusted data

✓ For those member states which reached the medium term budgetary objective, the annual expenditure growth should not exceed a medium term rate of GDP's potential growth, unless such excess corresponds to discretionary measures related to income

✓ The adjustment trajectory in order to reach the MTO implies an annual improvement of the structural deficit, by at least 0.5% of the annual GDP

The structural budget deficit represents the level of the budgetary deficit which is obtained if the economy would be characterized by a GDP level equal to its potential level and represents the residual figure resulted after the elimination of the economic cycle's effects and of the measures with only temporary effect over the income.

$$SBD = BD - CC - Mtemp,$$

where: SBD – structural budget deficit, BD – consolidated deficit, according to ESA95, CC – the cyclic component of the deficit, Mtemp – *one-off* and temporary measures (e.g. sale of non-financial assets).

In other terms, the structural budget deficit represents the deficit of the consolidated general budget which would have resulted, had the economic growth corresponded to GDP's potential level, provided the budgetary income and expenditures are not temporary or exceptional.

Hence, the optimal real growth of Romania's gross domestic product would be – on medium and long run – around 3%, the actual level of its potential gross domestic product. Further to this constraint, the pace of our catching-up to EU's average is influenced, within the first years of the forecast horizon, by the necessity to diminish the structural budget deficit down to the MTO's level. In 2011, Romania's structural budget deficit was 3.9%, compared to the maximum agreed level of 1%.

Tabelul 6/Table 6

**Deficitul structural în unele țări din UE, % din PIB/
The structural deficit in some of the UE's countries, % of GDP**

	2008	2009	2010	2011
România/Romania	-8,3	-9,7	-6,1	-3,9
Bulgaria/Bulgaria	-0,2	-3,1	-1,7	-1,3
Ungaria/Hungary	-4,5	-2,5	-3,5	-4,3
Republica Cehă/Czech Republic	-4,4	-5,8	-4,8	-3,2
Estonia/Estonia	-4,7	-1,1	-1,2	-0,7
Grecia/Greece	-9,7	-14,7	-8,7	-5,4
Letonia/Leetonia	-6,4	-6,0	-3,2	-1,7
Lituania/Lithuania	-5,4	-7,0	-4,9	-4,9
Polonia/Poland	-4,6	-8,0	-8,0	-5,0
Slovenia/Slovenia	-5,0	-4,3	-4,6	-4,7
Spania/Spain	-4,3	-8,7	-7,6	-7,5

Sursa/Source: Prognoza de toamnă 2012, Comisia Europeană./Autumn forecast 2012, the European Commission.

Consiliul Ecofin a lansat la 15 martie 2011 un **angajament pentru prevenirea și corectarea dezechilibrelor macro-economice**. Acest lucru s-a concretizat într-un **Tablou de bord**, care cuprinde indicatorii ce trebuie folosiți pentru identificarea din timp și monitorizarea dezechilibrelor. S-a convenit ca acest Tablou de bord să cuprindă un număr mic de indicatori și cât mai relevanți pentru toate Statele membre UE, să fie practic și simplu. Tabloul de bord trebuie să cuprindă praguri ale acestor indicatori ca niveluri de alertă.

Alegerea acestor indicatori s-a făcut după mai multe runde de consultări cu Statele membre, ținând seama de competitivitatea în UE.

Pragurile de alertă din Tabloul de bord s-au făcut diferențiat pentru statele din zona euro și non-euro, acest lucru fiind justificat de caracteristicile economice specifice și apartenența la Uniunea Economică Monetară.

Tabloul de bord reprezintă un instrument de sprijin, ai cărui indicatori au scopul de a detecta într-un stadiu cât mai incipient dezechilibrele interne și externe. Tabloul de bord va semnaliza și dimensiunea supravegherii care urmează să se desfășoare.

Alegerea indicatorilor a avut în vedere 4 principii:

(i) să fie evidențiate dezechilibrele macroeconomice și pierderile de competitivitate, care trebuie corectate prin politici structurale, fiscale și financiare, cu accent deosebit pe funcționarea pe orizontală a zonei euro;

(ii) să aibă un număr limitat de indicatori;

(iii) să fie simplu și transparent;

(iv) să asigure disponibilitatea și calitatea datelor.

Indicatorii aleși pentru detectarea dezechilibrelor sunt următorii:

– **Soldul contului curent (Current Account Balance)**, ca procent din PIB: calculat ca medie mobilă pe 3 ani în urmă, cu un prag de [-4/+6]% din PIB (folosit atât în cazurile de excedent, cât și de deficit);

The ECOFIN Council of 15 March 2011 reached an agreement on a general approach for a **Regulation on the prevention and correction of macroeconomic imbalances**. This has resulted on **the design of the scoreboard** that includes the indicators that shall be used as a tool to facilitate early identification and monitoring of imbalances. The Council has agreed that the Scoreboard shall be made up of a small number of relevant, practical, simple, measurable and available macroeconomic and macro-financial indicators for Member States. The scoreboard shall also include indicative thresholds for these indicators to serve as alert levels.

The choice of these indicators was made after several rounds of consultations with Member States taking into account the EU competitiveness.

The scoreboard of indicators, and in particular **alert thresholds**, were differentiated for euro and non-euro area Member States being justified by the specific features of the monetary union and relevant economic circumstances.

Overall, the scoreboard is a supporting tool whose indicators aims at detecting at an early stage the building up of external and internal macroeconomic imbalances.

The indicators identified aim at picking up important developments in different sectors and parts of the economy, while also trying to avoid overlaps in terms of surveillance.

The choice of indicators was motivated by **four principles**:

(i) To highlight the most relevant dimensions of macroeconomic imbalances and competitiveness losses, which need to be corrected by structural, fiscal and financial policies with a particular focus on the smooth functioning of the euro area;

(ii) to have a limited number of indicators in the

– **Datoria externă** – prin indicatorul **Poziția investițională internațională netă** (*Net International Investment Position – NIIP*) – ca procent din PIB, cu un prag de -35% din PIB;

– **Ponderea piețelor de export** (*Export market shares*), 5 ani modificări procentuale, cu un prag de -6%, exprimată ca valoare;

– **Costul unitar al muncii nominal** (*Nominal Unit Labour Cost – ULC*), 3 ani modificări procentuale, cu un prag de +9% pentru statele din zona euro și de +12% pentru statele membre care nu aparțin zonei euro.

– **Rata reală de schimb efectivă** (*Real Effective Exchange Rates – REER*), 3 ani modificări procentuale pe baza deflatorilor HICP/CPI, cu privire la alte 35 de țări industriale, cu pragul de [+/-5%] pentru țările din zona euro și [+/-11%] pentru țările care nu aparțin zonei euro;

– **Datoria sectorului privat** (*Private sector debt*), în % din PIB, cu un prag de 160%;

– **Datoria guvernamentală** (*General government sector debt*), în % din PIB, cu un prag de 60% (indicator complementar);

– **Fluxurile de credit ale sectorului privat** (*Private sector credit flow*), în % din PIB, cu un prag de 15%;

– **Prețul locuințelor** (*Changes in house prices*), modificare procentuală anuală față de deflatorul consumului (Eurostat), cu un prag de 6%.

Analiza celor 10 indicatori la nivelul anului 2011 relevă faptul, că România nu are dezechilibre macroeconomice interne, încadrându-se în parametrii economici propuși, dar identifică două potențiale dezechilibre externe și de competitivitate. Primul este deficitul de cont curent, ca medie a ultimilor trei ani, de -4,3% din PIB, ușor sub limita inferioară a intervalului de variație de -4% și +6%. Cel de-al doilea este poziția investițională netă de -63% din PIB, care ne plasează dincolo de pragul maxim admis de -35% din PIB.

Primul raport anual al Comisiei Europene privind mecanismul de alertă a fost publicat la 14 februarie 2012 și identifică 12 state membre ale UE cu riscuri macroeconomice, care impun analize aprofundate: Belgia, Bulgaria, Cipru, Danemarca, Finlanda, Franța, Italia, Marea Britanie, Slovenia, Spania, Suedia și Ungaria. Statele ce beneficiază de un program de asistență financiară din partea UE și a FMI – România, Grecia, Irlanda și Portugalia – se află deja sub o supraveghere economică consolidată.

Tabloul de bord subliniază pierderea de competitivitate și riscurile de apariție a unor dezechilibre în economiile europene mai puțin performante în ultimul deceniu.

În Irlanda, de pildă, prețurile locuințelor au crescut cu 55% înainte de declanșarea crizei internaționale, semnalul supraîncălzirii sectorului imobiliar. Datoria privată s-a dublat, atingând în anul 2010 cel mai mare nivel din UE, de 341% din PIB, iar salariile au crescut anual cu cel puțin 10% până în anul 2009.

Grecia a înregistrat deficite comerciale ridicate și a cheltuit mult peste veniturile disponibile, ratând în mod constant intervalele de variație pentru exporturi și datorie publică. Datoria publică a crescut de la 104% din PIB în anul 2001 la 145% din PIB în anul 2010, situându-se în prezent la nivelul de peste 160% din PIB. În plus, rata șomajului a fost în jurul valorii de 10% începând cu anul 2001. Așadar, situația precară

scoreboard;

(iii) to keep the scoreboard simple and transparent;

(iv) to ensure data availability, timeliness and quality.

Suggested indicators for the detection of imbalances:

– 3 year backward moving average of the **current account balance** as a percent of GDP, with the a threshold of [-4/+6]% of GDP;

– **net international investment position** as a percent of GDP, with a threshold of -35% of GDP;

– 5 years percentage change of **export market shares** measured in values, with a threshold of -6%;

– 3 years percentage change in **nominal unit labour cost**, with thresholds of +9% for euro-area countries and +12% for non-euro-area countries.

– 3 years percentage change of the **real effective exchange rates** based on HICP/CPI deflators, relative to 35 other industrial countries, with thresholds of [-/+5%] for euro-area countries and [-/+11%] for non-euro-area countries;

– **private sector debt** in % of GDP with a threshold of 160%;

– **general government sector debt** in % of GDP with a threshold of 60%;

– **private sector credit flow** in % of GDP with a threshold of 15%;

– year-on-year **changes in house prices** relative to a Eurostat consumption deflator, with a threshold of 6%.

The analyse of the 10 indicators in 2011 shows that Romania has no internal macroeconomic imbalances, falling within the proposed economic parameters, but identifies two potential external and competitiveness imbalances. The first one is the current account deficit, averaged over the last three years, of -4.3% of GDP, slightly below the lower limit of the range of variation of -4% and +6%. The second one is the net investment position of -63% of GDP, which puts us beyond the maximum threshold of -35% of GDP.

The first annual report of the Commission on the alert mechanism was published on February 14, 2012 and identifies 12 EU Member States with macroeconomic risks that require in-depth analysis: Belgium, Bulgaria, Cyprus, Denmark, Finland, France, Italy, United Kingdom, Slovenia, Spain, Sweden and Hungary. States under the financial assistance program of the EU and the IMF – Romania, Greece, Ireland and Portugal – is already under a consolidated economic surveillance.

The scoreboard underlines the loss of competitiveness and risks of imbalances in the less efficient European economies in the last decade.

In Ireland, for example, the housing prices raised by 55% before the onset of International crisis, being the signal of real estate overheating. Private debt has doubled, reaching in 2010 the highest level in the EU, of 341% of GDP, and wages grew annually by at least 10% till 2009.

Greece has recorded high trade deficits and spent more than disposable income, constantly missing ranges for exports and public debt. Public debt rose from 104% of GDP in 2001 to 145% of GDP in 2010, currently hovering at over 160% of GDP. In addition, the unemployment rate was around 10% since 2001. So, the poor Greek economy

a economiei elene nu se cunoaște de ieri, de azi, ci au existat semnale clare, dar neglijate, pe întreg parcursul ultimului deceniu.

Aceleași probleme le înfruntă și Portugalia, cu deficite comerciale ridicate și un nivel foarte mare al datoriei private, ce o clasează pe locul 3 în UE, după Irlanda și Cipru.

Tabloul de bord indică și evoluția economiilor puternice. În cei 10 ani de existență a Uniunii Economice și Monetare, Austria nu a atins niciodată limita datoriei publice, de 60% din PIB – acesta fiind și unul din criteriile de convergență nominală. În schimb, Germania a ratat-o în 9 ani, iar Franța – în 8 ani, accentuând caracterul mai mult conceptual decât practic al criteriilor de la Maastricht, incluse și în Pactul de Stabilitate și Creștere. În plus, Franța a ratat constant criteriul dinamicii cotelor de piață ale exporturilor, pierzând teren în fața celorlalte țări an de an, începând cu anul 2001.

Dintre indicatorii de monitorizare a dezechilibrelor macroeconomice, **soldul contului curent este cel care are implicații asupra ritmului convergenței reale** prin aceea că, în fapt – potrivit sistemului conturilor naționale – soldul contului curent este echivalent cu finanțarea externă a investițiilor. Limita de „echilibru” de $-4/+6\%$ din PIB pentru deficitul de cont curent reprezintă o constrângere pentru convergența reală, pe de o parte, pentru că amplificarea fluxurilor investițiilor străine (proces necesar pentru o accelerare a reducerii decalajelor) mărește deficitul de cont curent, iar pe de altă parte, pentru că pentru țările emergente orice investiție presupune importuri de echipamente și tehnologii moderne, care nu pot fi rapid asimilate în producția internă.

Din punct de vedere macroeconomic, soldul contului curent reprezintă suma deficitelor publice și private. În condițiile în care deficitul bugetar (ESA 95) va fi, în următorii ani, în apropierea MTO, respectiv 1-1,5%, rezultă, că sectorul privat va putea să atragă din exterior surse investiționale pentru dezvoltarea afacerilor, reprezentând mai puțin de 3% din PIB, comparativ cu 5-6% din PIB în perioada de dinainte de criză. Efectele pozitive asupra PIB potențial nu vor fi semnificative și, prin urmare, creșterea economică va fi moderată (dar bazată pe economisire și fără deficite, deci sustenabilă).

was known for years, but the clear signs were neglected throughout the last decade.

Portugal has the same problems, with high trade deficits and high levels of private debt, ranking on the 3rd place in the EU after Ireland and Cyprus.

The scoreboard indicates the development of strong economies, as well. In 10 years of Economic and Monetary Union, Austria never reached the public debt limit of 60% of GDP – which is also one of the nominal convergence criteria. In contrast, Germany has missed it in nine years, and France in eight years, emphasizing the more conceptual than practical character of Maastricht criteria included in the Stability and Growth Pact. In addition, France has consistently missed the criterion of dynamics of export market share, losing ground to other countries every year since 2001.

Among the monitoring indicators of macroeconomic imbalances the **current account balance has implications for the pace of real convergence** meaning that, in fact – according to system of national accounts – the current account balance equals the external financing of investment. The threshold "balance" of $-4/+6\%$ of GDP for current account deficit represent, on one hand, a constraint for real convergence, because the FDI amplification (process necessary for accelerating the reduction of the gaps) increases the current account deficit and, on the other hand, because any investment among emerging countries involves imports of equipment and technologies, which can not be quickly assimilated into domestic production.

From a macroeconomic perspective, the current account balance is the sum of private and public deficits. Given that the budget deficit (ESA 95) will be in the coming years close MTO, by 1-1.5%, it means that the private sector will be able to attract investment from outside sources for business development representing more than 3% of GDP, compared with 5 to 6% of GDP in the period before the crisis. The positive effects on potential GDP will be not significant and therefore the economic growth will be moderate (but based on saving and without deficits, so sustainable).

Tabelul 7/Table 7

**Evoluția produsului intern brut și a deficitelor macroeconomice/
GDP evolution and macroeconomic deficits**

	2008	2009	2010	2011	2012
PIB – modif. procentuală %/GDP – percentage changes %	7,3	-6,6	-1,6	2,5	0,7
Deficit de cont curent – % din PIB/Current account deficit – % of GDP	-11,6	-4,2	-4,4	-4,3	-3,6
Deficit bugetar – % din PIB (ESA95)/ Budget deficit – % of GDP (ESA95)	-5,7	-9,0	-6,8	-5,5	-2,8

Sursa/Source: Eurostat, 2008-2012.

3.2. Evoluția convergenței reale

Estimarea convergenței reale a unui stat membru al Uniunii Europene cu media UE presupune estimarea produsului intern brut pe locuitor exprimat într-o monedă artificială, care să elimine diferențele de preț între țări. Serviciul european de statistică Eurostat utilizează așa cunoscuta monedă PPS (*Purchasing Power Standard*), respectiv paritatea de cumpărare standard (PCS), care pentru

3.2. Real convergence evolution

For any European Union's member state, the estimation of its real convergence to EU's average implies the estimation of the gross domestic product per capita, expressed in an artificial currency, meant to eliminate the price differences among countries. The European statistics service Eurostat uses the so-called PPS (*Purchasing Power Standard*) currency which, for the countries within the euro area, is equal, as parity, with the

țările din zona euro este egală ca paritate cu euro, iar pentru restul țărilor sunt estimați indici de paritate cu monedele naționale în cadrul unor programe europene și internaționale. Convergența poate fi privită și ca o apropiere a standardului de viață din țările sărace de cel din țările dezvoltate.

Europa se străduiește să reducă decalajul între membrii săi bogați și săraci, să întărească economia europeană, făcând-o mai competitivă și să creeze mai multe locuri de muncă, astfel ca cetățenii să se bucure de o viață mai bună. Creșterea PIB este mai rapidă în țările mai sărace care au aderat la UE în 2004 și în 2007 decât în alte state membre, ceea ce se concretizează în reducerea discrepanțelor.

Este o certitudine faptul, că standardul de viață în Europa s-a îmbunătățit în ultimii ani, respectiv, până în anul 2008. Bazat pe PCS, care face posibilă comparația internațională, standardul de viață în UE este printre cele mai înalte din lume.

Media UE a produsului intern brut pe locuitor exprimată în PCS a crescut anual. Ceea ce este de observat este că și în 2004, și 2007, când au fost ultimele valuri de aderare a unor noi țări la UE (inclusiv România), țări care sunt mai puțin dezvoltate, media PIB-ului pe locuitor la PCS s-a majorat.

În anul 2004, media PIB pe locuitor a fost cu 1000 PCS mai mare decât în 2003, în condițiile în care în fiecare din țările care au aderat în 2004, PIB pe locuitor a crescut cu valori între 500 și 1500 PCS. Cele mai mari creșteri s-au înregistrat în Cipru (1500 PCS) și Slovenia (1400 PCS).

De asemenea, în 2007, media PIB pe locuitor a crescut cu 1200 PCS față de cea din 2006, iar în România PIB pe locuitor a crescut cu 1300 PCS (de la 38 la 42% din media UE), iar în Bulgaria cu 800 PCS (de la 36 la 38%).

Cel mai înalt standard se întâlnește în Luxemburg, unde PIB pe locuitor este de peste două ori și jumătate mai mare decât media UE. Urmează Irlanda și Olanda cu PIB pe locuitor de circa 1,3 ori peste media europeană.

În evoluția anuală a mediei UE a PIB pe locuitor în PCS, creșterile au fost cu peste 1000 de euro până în anul 2007. Criza economică și financiară, care s-a instalat treptat în țările din Europa începând cu trimestrul II 2008, au determinat o recesiune care s-a prelungit în anul 2009, cu efecte și asupra PIB pe locuitor, a cărui medie la nivelul UE a cunoscut o majorare aproape nesemnificativă în 2008 (+200 euro).

În unele state membre UE s-au înregistrat chiar scăderi: cel mai mult în Irlanda (-2900 euro), Danemarca, Estonia, Spania, Italia, Suedia și Regatul Unit cu valori între 100 și 500 euro. În țări, precum Franța și Malta, s-a menținut la același nivel cu 2007. Dintre țările în care acesta a crescut în 2008, România (+1300 euro) și Bulgaria (+1000 euro) conduc detașat; în restul țărilor majorarea a fost de 100-500 de euro.

În ansamblu, perioada de criză 2009-2011 se poate caracteriza ca o **perioadă de stagnare a procesului de convergență reală**. Reducerile sau creșterile anuale au fost modeste, de sub 1000 de euro. Ca urmare, România se menține pe ultimul loc între cele 27 de țări, situându-se la circa 74% față de nivelul produsului intern brut din Ungaria sau la 75% față de Polonia¹.

euro, while for the national currencies of the remaining countries parity indexes are estimated under certain European and international programs. Convergence can also be seen as a diminution of the gap between the life standard of the poor and the developed countries.

Europe strives to reduce this gap between its rich and poor members, to strengthen the European economy, making it more competitive and able to create more jobs, so that its citizens would enjoy a better life. GDP's growth is faster in poorer countries which became EU members in 2004 and in 2007 than in other member states and this leads to the diminution of discrepancies.

There is a certain improvement of the life standard in Europe, within the latest years, respectively up to 2008. Based on PPS, which makes the international comparison possible, the life standard in EU is among the highest world-wide.

The EU average gross domestic product per capita, expressed in PPS, has grown yearly. Noticeable, even in 2004 and 2007, when the latest rounds of EU joining took place, for new and less developed member states (including Romania), the average GDP per capita at PPS increased.

In 2004, the average GDP per capita exceeded by 1000 PPS the one in 2003, as the GDP per capita of each country which became EU member in 2004 increased by values between 500 and 1500 PPS. The most significant increases were recorded by Cyprus (1500 PPS) and Slovenia (1400 PPS).

Furthermore, in 2007, the average GDP per capita raised by 1200 PPS as compared to 2006, while in Romania, the GDP per capita raised by 1300 PPS (as from 38% to 42% of EU's average), and in Bulgaria by 800 PPS (as from 36% to 38%).

The highest standard can be found in Luxembourg, where GDP per capita is more than twice and a half higher than EU's average. The next ranked are Ireland and Holland, where the GDP per capita is circa 1.3 higher than the European average.

Regarding the annual evolution of EU's average GDP per capita in PPS, the growths exceeded 1000 euros until 2007. The economic and financial crisis, which gradually took over the European countries beginning with the second quarter of 2008, resulted in a recession which lasted up to 2009, affecting also the GDP per capita, so that its EU average recorded a rather insignificant growth in 2008 (+200 euro). Some of the EU member states even recorded diminutions: the most severe in Ireland (-2900 euro), Denmark, Estonia, Spain, Italy, Sweden and United Kingdom (by values between 100 and 500 euro). The figures for countries like France and Malta maintained their level from 2007. Among the countries where the GDP per capita in PPS grew in 2008, Romania (+1300 euro) and Bulgaria (+1000 euro), are strong leaders; in the remaining countries the augmentation was by 100-500 euro.

Generally, the crisis period 2009-2011 can be characterized as a **period of stagnation for the real convergence process**. The annual reductions or growths were modest, less than 1000 euro. Consequently, Romania keeps its last rank among the 27 states, situated at circa 74% of the Hungary's gross domestic product or at 75% of the Poland's³.

¹ Cele două state, dar mai ales Polonia, au fost alese pentru comparație, pe de o parte, datorită structurilor economice asemănătoare, iar pe de altă parte, pentru că înainte de criză exista o perspectivă de câțiva ani ca România să elimine decalajul față de aceste țări. De exemplu,

Tabelul 8/Table 8

**Decalaje privind PIB pe locuitor exprimat în PCS față de media UE = 100/
Gaps regarding GDP per capita, expressed in PPS, as against EU average = 100**

	2008	2009	2010	2011
UE-27/EU-27	100	100	100	100
Zona euro – EU-17/Euro area – UE-17	109	109	108	108
Cehia/Czech Republic	81	82	80	80
Slovacia/Slovakia	73	73	73	73
Ungaria/Hungary	64	65	65	66
Polonia/Poland	56	61	63	65
România/Romania	47	47	47	49
Bulgaria/Bulgaria	44	44	44	45

Sursa/Source: Eurostat.

Concluzii. Constrângerile menționate vor putea fi contrabalansate de o îmbunătățire semnificativă a absorbției fondurilor europene. Va fi posibil, astfel, să se accelereze procesul de convergență reală. În funcție de premisele menționate, s-au estimat două scenarii de evoluție a convergenței reale la orizontul anului 2020, scenarii care pun în evidență și impactul noii guvernante economice asupra acestui proces (diferența dintre cele două scenarii).

Conclusions. The mentioned constraints could be counterbalanced by a significant improvement in the absorption of the European funds. Thus, an acceleration of the real convergence process could take place. Depending on the mentioned assumptions, two evolution scenarios have been estimated, for the real convergence at the horizon of year 2020, scenarios which also emphasize the impact of the new economic governance over this process (the difference between the two scenarios).

Referințe bibliografice/References

1. ANTUO FERMO, M., DI MEGLIO, E. 23 % of EU citizens were at risk of poverty or social exclusion in 2010. Population and social conditions. In: Statistics in focus. 2012, no. 9, pp. 1-8.
2. GODEFROY, P., PONTHEUX, S. Pauvreté en conditions de vie en France et privations matérielles dans les pays de l'Union européenne. In: Les Travaux de l'Observatoire 2009-2010. Troisième partie. Paris, 2010, pp. 289-315. ISBN 978-2-11-008099-8.
3. WARD, T., LELKES, O., SUTHERLAND, H., TÓTH, I.G. *European Inequalities, Social Inclusion and Income Distribution in the European Union*. Budapest: TÁRKI Social Research Institut Inc., 2009. ISBN 978-963-7869-40-2.
4. EUROPEAN COMMISSION. The Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Region. The European Platform against Poverty and Social Exclusion: A European framework for social and territorial cohesion. Brussels, 2010. 24 p. [accesat 19 decembrie 2013]. Disponibil: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0758:FIN:EN:PDF>
5. INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ. *Anuarul statistic al României 2012*. București, 2012. 631 p.
6. GUVERNUL ROMÂNIEI. Programul de Convergență 2011-2014. 2011, 29 aprilie. 66 p. [accesat 15 ianuarie 2014]. Disponibil: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/cp_romania_ro.pdf
7. ATKINSON, A.B., MARLIER, E. *Income and living conditions in Europe*. European Commission. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2010. 420 p. ISBN 978-92-79-16351-7.
8. EUROPEAN COMMISSION. EUROPE 2020 - A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Brussels, 2010 [accesat 15 noiembrie 2013]. Disponibil: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:EN:PDF>
9. DEPARTAMENTUL PENTRU AFACERI EUROPENE, GUVERNUL ROMÂNIEI. *Memorandum privind Aprobarea valorilor finale ale obiectivelor României pentru Strategia Europa 2020*. București, 2010. 29 p.
10. EU-SILC (European Union Statistics on income and Living Conditions): Methodological studies and publications. 2012 [accesat 21 decembrie 2013]. Disponibil: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/income_social_inclusion_living_conditions/documents/tab/Tab/Working_paper_on_EU_SILC_datasets.pdf

Recomandat spre publicare: 20.02.2014

în anul 2008, produsul intern brut pe locuitor din România în PCS reprezenta 84% din cel al Poloniei. Cu ritmurile de creștere din acea perioadă, România putea depăși Polonia înainte de 2020.

³ The two states, Poland in particular, have been chosen for the comparison, on the one hand due to the quite similar economic structures and, on the other hand, because, before the crisis, there was a few year-perspective for Romania to catch up with these countries. For example, in 2008, the gross domestic product per capita in Romania in PPS represented 84% of the Poland's one. Based on the growths paces of that period, Romania would have left Poland behind before 2020.